

Jak się to skończy?

W rozumieniu Ustawy: Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Celem jego utworzenia jest zachowanie i promocja tych wartości. Podstawowym założeniem nie jest wyłączenie obszaru parku spod mającej miejsce ludzkiej aktywności, lecz umiejętne i racjonalne łączenie funkcji ochronnych z gospodarczymi. Obszar parku obejmuje naturalne lub mało przez człowieka przekształcone ekosystemy (lasy, hale, pola uprawne) razem ze znajdującymi się na określonym obszarze zabytkami kultury materialnej. Przedmiotem ochrony jest harmonijnie przenikające się środowisko przyrodnicze i kulturowe. W gospodarce prowadzonej na terenie parku obowiązuje zasada ekorozwoju. W praktyce powinno to oznaczać stosowanie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej, racjonalne korzystanie z wód i kopalin, właściwą gospodarkę odpadami, wprowadzenie tzw. czystej energii. Przede wszystkim zaś eliminowanie działalności powodującej trwale niekorzystne zmiany krajobrazu, zanieczyszczenie środowiska lub zakłócenie naturalnych procesów przyrodniczych. Jest to piękna teoria. Panujące uwarunkowania powodują, że parki krajobrazowe są szczególnie atrakcyjne do rozwijania w ich granicach różnych form wypoczynku, przede wszystkim turystyki.

W rozumieniu Ustawy: Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych. Pod względem kategorii ochrony rezerwaty dzieli się na ścisłe - gdzie wykluczone są jakiejkolwiek formy aktywności człowieka i częściowe. Kategoria ochrony wynika z zakresu wprowadzonych na terenie rezerwatu ograniczeń zapisanych w akcie powołującym dany obiekt do istnienia. Akty prawne powołujące rezerwaty nie zawierają sformułowań: „rezerwat ścisły”, „częściowy”.

Ze względu na przedmiot ochrony wyróżnia się m.in. rezerwaty faunistyczne, florystyczne, krajobrazowe, leśne, przyrody nieożywionej, stepowe, słonoroślne, torfowiskowe, wodne.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

W Beskidzie Śląskim można wyróżnić dwa główne pasma: Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry. Są one zbudowane głównie z piaskowca godulskiego, charakteryzującego się tym, że nie wszystkie jego warstwy mają jednakową trwałość. Niektóre z nich pod wpływem wiatru i wody ulegają erozji. Powstają w ten sposób malownicze progi, wodospady w dolinach potoków, a w partiach grzbietowych formy skałkowe takie jak np. objęte ochroną jako pomnik przyrody skałki na Kobylej (15 m.), czy też ogólnie znane czterometrowej wysokości skałki na szczycie Malinowskiej Skały. Głębokie doliny o stromych zboczach sprzyjają powstawaniu osuwisk obejmujących duże powierzchnie zboczy. Oprócz powierzchniowych form osuwiskowych takich jak nisze, czy niecki, występują także formy podziemne. Rozsuwające się pakiety piaskowca tworzą pod powierzchnią gruntu sieć szczelin, które, osiągając duże rozmiary, tworzą jaskinie. Niektóre z nich zostały uznane za pomniki przyrody (Jaskinia w Trzech Kopcach, Jaskinia Malinowska, Jaskinia Salmopolska, Jaskinia w Stołowie, Jaskinia Lodowa w Szczyrku i inne).

Na terenie Beskidu Śląskiego około 70 % powierzchni lasów stanowią sztucznie wprowadzone świerczyny. Niestety, monokultury świerkowe są w znacznej mierze podatne na choroby i szkodniki owadzie, cechuje ich także słaba odporność na silne wiatry.

Na północno-zachodnich - zboczach Baraniej Góry zachował się dwustuletni naturalny las jodłowo-bukowo-świerkowy, przechodzący w bór wysokogórski. Stanowi on przykład lasu pierwotnego położonego w górnej części regła dolnego i w reglu górnym. W celu ochrony puszczańskiego charakteru tego terenu został utworzony rezerwat „Barania Góra”(rezerwat leśny / 383,04 ha). W runie spotkać tu można m.in. podbiałek alpejski, modrzyk górski, widłak jałowcowaty, tojadę,

wawrzynek wilczełyko.

Przykładem dawnych drzewostanów jest - znajdujący się w Tule - rezerwat „Zadni Gaj” (rezerwat leśny / 5,77 ha). Występuje tu naturalne stanowisko cisa w drzewostanie świerkowym, z domieszką drzew liściastych. Na stokach Tułu został również utworzony łąkowy rezerwat florystyczny „Góra Tuł” (15,89 ha), m.in. w celu ochrony kilkunastu gatunków storczyków, zarośli kserotermicznych, a także innych gatunków chronionych w zbiorowiskach łąkowych. Kolejnym rezerwatem są „Kopce” (rezerwat leśny 14,76 ha), który to rezerwat obejmuje fragment lasu grądowego pochodzenia naturalnego, z udziałem lipy, buczyny karpackiej, a także rzadko spotykanych roślin w runie (występuje tu np. cieszyńnianka wiosenna). W gminie Lipowa został utworzony rezerwat „Kuźnie” (rezerwat przyrody nieożywionej / 7,22 ha), chroniący zgrupowanie wychodni skalnych, jaskiń oraz drzewostan świerkowy. W Dolinie Wapienicy zlokalizowany jest rezerwat „Stok Szyndzielni” (rezerwat leśny / 57,92 ha) położony na granicy dolnego i górnego regla. Przedmiotem ochrony jest tu buczyna karpacka w wieku około 140 lat z domieszką jawora, świerka i jodły.

Wszystkie te skarby śląskiej przyrody nie są jednak bezpieczne. Największym zagrożeniem jest wzrastająca presja człowieka; zarówno turystów-letnich, rowerzystów górskich i narciarzy. Wiele zaprojektowanych rezerwatów, jak choćby w Dolinie Wapienicy, wciąż czeka na utworzenie. Oby nie było za późno.

Duck

Źródło:

Przyroda województwa bielskiego /1997/ Praca Zbiorowa, Przyroda Górnego Śląska 1999